

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему

*“Психологічні чинники професійного
саморозвитку підприємців”*

Виконала: здобувачка 2 курсу,
групи ПС-21-1вм
Спеціальності 053 «Психологія»
Гречанова Т.В.
Керівник: Дубінський С.В.,
к. е. н., доцент

м. Дніпро
2023

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи
Гречанової Таїсії Валеріївни
на тему:

«Психологічні чинники професійного саморозвитку підприємців»

Кваліфікаційна робота присвячена проблемі обґрунтування психологічних чинників професійного саморозвитку підприємців.

У вступі обґрунтовується актуальність обраної теми, що полягає у важливості дослідження впливу психологічних чинників на професійний саморозвиток підприємців в сучасних умовах. Розвиток підприємців є одним з ключових факторів успішного розвитку економіки України.

Об'єктом дослідження є психологічний феномен професійного саморозвитку підприємців. Предметом дослідження психологічні чинники професійного саморозвитку підприємців.

Метою кваліфікаційної є обґрунтування та експериментальна перевірка впливу психологічних чинників на професійний саморозвиток підприємців в сучасних умовах.

Завданням дослідження є вивчення основних понять і чинників саморозвитку та професійного саморозвитку підприємців, коучінгу, обґрунтування методичного інструментарію, проведення дослідження психологічних чинників професійного саморозвитку підприємців, узагальнення результатів, розробка та оцінка рекомендацій з мотивації професійного саморозвитку підприємців з використанням коучінгу. Для розв'язання поставлених завдань було використано наступні методи: теоретичні, емпіричні та методи математичної статистики.

Практичне значення отриманих результатів у кваліфікаційній роботі полягає у розробці практичної коуч-програми по роботі з підприємцями-початківцями, яка може бути корисна для практичних психологів при розробці корекційних програм при роботі з підприємцями у напрямку підвищення рівня їх професійного саморозвитку.

Перший розділ присвячено проблемі дослідження поняття саморозвитку та професійного саморозвитку, психологічним чинникам, які його забезпечують, а також сутності та можливостям коучінгу у забезпеченні професійного саморозвитку.

На основі узагальнення наукових праць з питання чинників формування професійного саморозвитку та у продовження авторської позиції у цьому напрямі нами визначено, що основоположними чинниками професійного саморозвитку підприємців можна вважати наступні: 1) успішність здійснення підприємницької діяльності; 2) здатність до особистісного самовдосконалення та саморозвитку; 3) результативність саморозвитку у конкурентному бізнес-середовищі за конкретних умов; 4) значимість у бізнес-середовищі; 5) ефективна адаптація до мінливих умов підприємницької.

У другому розділі визначено загальні методологічні засади та підібрано комплекс методик, адекватних меті дослідження, продіагностовано та

проаналізовано підприємців на предмет впливу на рівень їх саморозвитку сформованих чинників за обраними методиками, здійснені відповідні узагальнюючі висновки.

Для проведення дослідження використовуються критерій успішності – Опитувальник А. Реана, критерій особистісного саморозвитку – Методика діагностики потреб у саморозвитку В. Маралова, критерій результативності діяльності у бізнес-середовищі – тест-анкета «Самооцінка здатності до самоосвіти та саморозвитку особистості» О. Сергеєнкова, критерій значимості у бізнес-середовищі – Анкета «12 питань GALLUP», адаптаційний критерій – опитувальник соціально-психологічної адаптації К. Роджерса та Р. Даймонда, критерій професійного вигорання – Тест професійного вигорання К. Маслач,

З метою проведення дослідження професійного розвитку підприємців було сформовано вибірку із 40 підприємців-початківців, загальна тривалість заняття підприємницькою діяльністю яких не перевищує 5 років. Задля реалізації завдання дослідження було проведено оцінку підприємців за кожною методикою. Результати оцінки по кожній методиці та усереднені значення рівня професійного саморозвитку свідчать, що загальний рівень професійного саморозвитку підприємців сформований на високому рівні у 29,13% опитаних, на середньому – у 48,79%, а на низькому – у 22,09%. Тобто трохи менше половини підприємців мотивовані на професійний саморозвиток на середньому рівні, що також виявляє резерви для підвищення рівня їх мотивації, наприклад, з використанням коучингу. З використанням розрахунку коефіцієнтів парної кореляції здійснено визначення рівнів взаємоузгодженості результатів оцінки, яке показало що вони виявилися взаємоузгодженими та комплексно характеризують загальний рівень професійного саморозвитку підприємців.

У третьому розділі розроблено коуч-програму по роботі з підприємцями, що містить комплекс проблемних питань та практичних вправ у напрямку професійного саморозвитку підприємців, які ґрунтуються на мотивації підприємців на успіх.

Після проведення серії коуч-зустрічей з підприємцями в межах розробленої програми нами було здійснене повторне оцінювання рівнів професійного саморозвитку підприємців. Результати повторної діагностики показали, що усереднене значення рівня професійного саморозвитку підприємців мало покращення частки високого рівня з 29,13% до 37,8% (на 29,8%), що зменшило, в свою чергу, значення середнього рівня на 1% та низького – на 37,2.

Висновки містять основні результати проведених досліджень, що вказують, що впровадження коучингового підходу у роботі психолога до розв'язання проблеми професійного саморозвитку можна вважати дієвим, а мету даного дослідження – досягнутою та гіпотезу підтвердженою.

Ключові слова: *розвиток, саморозвиток, професійний саморозвиток, самовдосконалення, самоосвіта, підприємці, коуч, коучинг.*

SUMMARY
qualification work
Hrechanova Taisiia
on the topic:

"Psychological factors of professional self-development of entrepreneurs"

The qualification work is devoted to the problem of substantiating the psychological factors of professional self-development of entrepreneurs.

The introduction substantiates the relevance of the chosen topic, which is the importance of studying the impact of psychological factors on the professional self-development of entrepreneurs in modern conditions. The development of entrepreneurs is one of the key factors in the successful development of the Ukrainian economy.

The object of research is the psychological phenomenon of professional self-development of entrepreneurs. The subject of research is psychological factors of professional self-development of entrepreneurs.

The purpose of the qualification is the substantiation and experimental verification of the influence of psychological factors on the professional self-development of entrepreneurs in modern conditions.

The task of the research is the study of the main concepts and factors of self-development and professional self-development of entrepreneurs, coaching, justification of methodological tools, conducting research on psychological factors of professional self-development of entrepreneurs, summarizing the results, developing and evaluating recommendations for motivating the professional self-development of entrepreneurs using coaching. The following methods were used to solve the tasks: theoretical, empirical and methods of mathematical statistics.

The practical significance of the obtained results in the qualification work lies in the development of a practical coaching program for working with novice entrepreneurs, which can be useful for practical psychologists when developing corrective programs when working with entrepreneurs in the direction of increasing the level of their professional self-development.

The first chapter is devoted to the problem of researching the concept of self-development and professional self-development, psychological factors that ensure it, as well as the essence and possibilities of coaching in ensuring professional self-development.

Based on the generalization of scientific works on the factors of formation of professional self-development and in continuation of the author's position in this direction, we determined that the fundamental factors of professional self-development of entrepreneurs can be considered the following: 1) successful implementation of entrepreneurial activity; 2) the ability for personal self-improvement and self-development; 3) effectiveness of self-development in a competitive business environment under specific conditions; 4) significance in the business environment; 5) effective adaptation to changing business conditions.

In the second chapter, the general methodological principles are defined and a set of methods adequate to the purpose of the research is selected, entrepreneurs are diagnosed and analyzed for the impact of the factors formed on the level of their self-

development according to the selected methods, and appropriate generalizing conclusions are made.

To conduct the research, the success criteria are used - Questionnaire of A. Rean, criterion of personal self-development - Methodology of diagnosis of self-development needs by V. Maralov, criterion of effectiveness of activities in the business environment - test questionnaire "Self-assessment of the ability to self-education and self-development of personality" by O. Sergeenkova, criterion significance in the business environment - Questionnaire "12 questions GALLUP", adaptation criterion - questionnaire of socio-psychological adaptation of K. Rogers and R. Diamond, criterion of professional burnout - Test of professional burnout K. Maslach,

In order to carry out a study of the professional development of entrepreneurs, a sample of 40 novice entrepreneurs whose total duration of entrepreneurial activity does not exceed 5 years was formed. In order to implement the research task, entrepreneurs were evaluated according to each method. The results of the evaluation by each method and the averaged values of the level of professional self-development show that the general level of professional self-development of entrepreneurs is formed at a high level in 29.13% of respondents, at an average level - in 48.79%, and at a low level - in 22.09%. That is, a little less than half of entrepreneurs are motivated for professional self-development at an average level, which also reveals reserves for increasing the level of their motivation, for example, with the use of coaching. Using the calculation of pair correlation coefficients, the levels of mutual agreement of the assessment results were determined, which showed that they were mutually agreed and comprehensively characterize the general level of professional self-development of entrepreneurs.

In the third section, a coach program for working with entrepreneurs has been developed, which contains a set of problematic issues and practical exercises in the direction of professional self-development of entrepreneurs, which are based on the motivation of entrepreneurs for success.

After conducting a series of coaching meetings with entrepreneurs within the framework of the developed program, we re-evaluated the levels of professional self-development of entrepreneurs. The results of re-diagnosis showed that the average value of the level of professional self-development of entrepreneurs had an improvement in the share of high level from 29.13% to 37.8% (by 29.8%), which, in turn, reduced the value of the average level by 1% and low - by 37.2.

The conclusions contain the main results of the conducted research, which indicate that the implementation of a coaching approach in the work of a psychologist to solve the problem of professional self-development can be considered effective, and the purpose of this research has been achieved and the hypothesis is confirmed.

Key words: *development, self-development, professional self-development, self-improvement, self-education, entrepreneurs, coach, coaching.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ ПІДПРИЄМЦІВ.....	7
1.1. Поняття саморозвитку та професійного саморозвитку у психологічній науці	7
1.2. Обґрунтування психологічних чинників забезпечення професійного саморозвитку підприємців.....	15
1.3. Коучинг як сучасний інструмент забезпечення професійного саморозвитку підприємців	25
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ ПІДПРИЄМЦІВ.....	32
2.1. Організація та методика проведення дослідження.....	32
2.2. Дослідження психологічних чинників професійного саморозвитку підприємців.....	40
2.3. Аналіз та узагальнення результатів дослідження.....	60
Висновки до розділу 2.....	62
РОЗДІЛ 3. ПСИХОЛОГІЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВПРОВАДЖЕННЯ КОУЧИНГУ У НАПРЯМУ ПОКРАЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ ПІДПРИЄМЦІВ	64
3.1. Розробка практичних рекомендацій з мотивації професійного саморозвитку підприємців з використанням коучингу	64
3.2. Оцінка ефективності запропонованих заходів	68
Висновки до розділу 3.....	70
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78
ДОДАТКИ.....	87

